30 NOV. 1977

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA

43. ÉVFOLYAM | 1977. OKTÓBER | 5. SZÁM

A MAGYAR KONFERENCIA ELÍTÉLI A VILÁGSZÖVETSÉG DÉL-AFRIKAI HATÁROZATÁT

Az Evangélikus Világszövetség júniusban tartott 6. világgyűlése a délafrikai faji helyzettel kapcsolatban megbélyegző határozatot hozott két ottani fehér evangélikus egyházzal szemben. E határozat nyomán az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia október eleji közgyűlése az alábbi Memorandumot fogadta el, melyet megküldenek egyházi főhatóságainknak, a Világszövetségnek, valamint a Délafrikai Unió két érintett egyházának:

1) *Készséggel egyetértünk* azzal, hogy bármilyen színezetű politikai rendszert meg kell bélyegezni, mely zsarnokság és elnyomás gyakorlásával egyéneket, bizonyos csoportokat, vagy éppen egész nemzeteket kiforgat az őket megillető emberi jogok bármelyikéből. Ilyen zsarnokság és elnyomás a világ sok részén kimutatható és ellentétben áll Isten kinyilatkoztatott akaratával és szeretetével.

2) *Elismerjük,* hogy ahol ilyen, az emberi jogoktól való megfosztás helyzete előáll, ott az Egyháznak az a kötelessége, hogy az igazságtalanságok megváltoztatásán munkálkodjék. A Biblia kellő mértékben taglalja ezt a kötelességet.

3) *Érthetetlennek tartjuk* azonban azt az erős ítélkezést, amely kipécézi a Délafrikai Unióban fennálló helyzetet, amikor ez a határozat az ottani egyháztestektől elvárja, hogy kötelességüknek "status confessionis"-ban* tegyenek eleget; ez az álláspont egyfelől felbujtásnak tekinthető, másfelől pedig bizalmatlanságot jelent, mintha ottani hittestvéreink különben nem munkálkodnának teljes erejükből az igazságos társadalmi rend megteremtése érdekében.

4) *Megállapítjuk,* hogy sem a korábbi Evangélikus Világkonvent, sem az Evangélikus Világszövetség történetében nem fordult elő ilyen szigorú határozathozatal, noha egyes egyházak a múltban és ma is kénytelenek a Délafrikai Uniónál sokkal embertelenebb és jogfosztóbb rendszerekben élni. Érdekes jelenség, hogy sem nagyobb egyházak, sem hatalmasabb államok eddig nem voltak a "status confessionis"-ra való és kívülállóktól eredő felhívás célpontjai.

5) *Tiltakozunk* a határozatban rejlő szelektivitás ellen, tekintettel arra, hogy több, a határozatot támogató egyház mindeddig nem merészelte, nem is akarta, sőt nem is szükségelte a "status confessionis" jellegű kiállást, annak ellenére, hogy országaik kormányintézkedései — mint ezt a tények világosan és kétségtelenül bizonyítják —, durván megtaposták az emberi jogokat.

6) *Ajánljuk,* hogy a 6. Evangélikus Világgyűlésnek az emberi jogokra vonatkozó határozatát akként módosítsák, hogy az egyes egyházak és tagjaik ne kerüljenek kívülállók izgatása folytán lehetetlen helyzetbe, hanem inkább evangéliumi szellem-

(*Folytatás a 2. oldalon*)

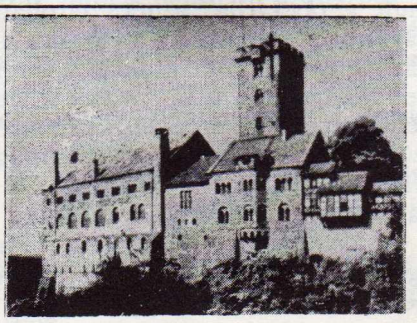

A wartburgi vár, ahol Luther mint "György lovag", az Újszövetséget fordította.

WARTBURGI KÉZFOGÁS

Kint zúg az erdő, és az árnyak
Wartburgba látogatni járnak.
Galambszárnyak? Vagy
angyalszárnyak?
"György lovag" ír, naphosszat ír . . .
Az éhezők kenyérre várnak.

Ősi vár, messze földek éke:
űzött vad csendes menedéke . . .
régi asszony fehér emléke . . .
"György lovag" ír, naphosszat ír . . .
s beragyog rá az égnek kéke.

Néha halkan átsuhan álmán
a szép, sugár magyar királylány . . .
szelíden jár a hársak árnyán.
"György lovag" ír, naphosszat ír.
Éjfélig virraszt Bibliáján.

Régi asszony áldott szívének
melegét őrzi ősi ének . . .
szájról-szájra adják a vének.
"György lovag" ír, naphosszat ír.
Kenyérre várnak a szegények.

Erzsébet asszony bő köténye
kenyeret vitt . . . irgalom fénye!
Várta egész határ szegénye.
"György lovag" ír, naphosszat ír,
Sokan éheznek friss kenyérre.

Isten szava hadd szóljon, zengjen
ismerős, édes anyanyelven!
Minden szegényhez utat leljen!
"György lovag" ír, naphosszat ír,
hogy éltető kenyeret szeljen.

A hársak legendát susognak.
Titokzatos szárnyak suhognak.
Kenyér, kenyér a koldusoknak!
S Szent Erzsébet és Luther Márton
Wartburg várában — kezet fognak.

T. E.

Mindenki kincse

Az ég és föld elmúlnak, de az én beszédeim soha el nem múlnak.
Lukács 21:33.

U r a m !

"Az egyház igaz kincse az Isten dicsőségéről és kegyelméről szóló legszentebb evangélium." A reformáció kezdetét hirdető 95 tétel között a wittenbergi vártemplom kapuján ezt a tételt is olvashatjuk. Reformáció ünnepén mindenekelőtt erről a kincsünkről emlékezünk meg és érte adunk hálát. Az egyház a reformáció előtt is kincsének vallotta igédet. De úgy tett, mint az ember sokszor teszi az értékeivel: gondosan és féltve — elzárta. A reformációnak Te szabtad meg a kötelességét: közkinccsé tenni újra Isten igéjét. Amint Te tetted: templomokban, hegyoldalban, tópartján, utak mentén, otthonokban. Tömegek előtt és egyesekkel folytatott lelkibeszélgetésben.

Uram!

Még fölöttünk van az ég tündöklő csillagaival, amelyből értünk szálltál alá. Még fut pályáján a föld, melyet lépteid szenteltek meg. Ígéreted szerint még hangzik felénk üdvözítő igéd. Köszönöm ezt neked. És megköszönöm neked ma mindazokat az embereket is, akik misszióban vagy itthon, nyugalom idején és életveszélyek között hirdették igédet. Azokat is köszönöm, akik a hitben megálltak, mert biztos ígéretnek vették a Te el nem múló igédet és példájukkal a hit elfogadására tanítottak engem is.

(*Útravaló*)

A MAGYAR KONFERENCIA ELÍTÉLI A VILÁGSZÖVETSÉG DÉL-AFRIKAI HATÁROZATÁT

(*Folyt. az első oldalról*)

ben bátorítást nyerjenek, amikor keresztyén elkötelezettségük jegyében az emberi jogok súlyos kérdéseivel foglalkoznak, ha kell, kormányintézkedések ellenzésével is.

— — — — —

* Szószerint a "vallástétel állapotában", azaz (földalatti) "hitvalló egyházként", mint pl. a Harmadik Birodalom idején a német "Bekennende Kirche" Niemöller vezetésével. Ez az ellenállás azonban nem külső hatásra jött létre. (A szerk.)

MARÓTHY JENŐ:

MEGSZÜLETIK A ROKONSÁG

Híres szabadelvű asszony Bürgözdön Beretvásné. Nem tesz különbséget ember és ember között se rang, se ruha szerint — akármilyen fényes az egyik, s akármilyen vedlett a másik. Egyetlen fiát már kamaszkorában így oktatta:

— Aztán, fiam, ha egyszer megházasodol, válaszd te csak feleségül, akit megkíván a szíved. Ebbe én már nem szólok bele. Hanem annyit mondhatok, hogy *katolikus* legyen és magyar nemes, mert különben vállalja menyének a — debreceni zsinat!

Beretvás Géza elhozta magával Pestre az anyai útravaló hamubasült pogácsáit, de néhány esztendeig még nem táplálkozott belőlük. Előbb beiratkozott az egyetemre, elvégezte a jogot s csak azután kezdett a lányok között válogatni, holott a lányok ezt a dolgot sehol a világon nem kötik jogi képesítéshez. Az igaz, hogy a legények sem.

A válogatás csakhamar eredménnyel járt. Géza képzeletéből egyre sűrűbben lépett elő egy karcsú, szőke leány, akit Szpravik Emmikének hívtak. Emmike egészen másféle teremtés volt, mint barátnői. Könnyebb volt a járása, szelídebb a szája, illatosabb a lehellete, gyönyörű nefelejcskék szemei pedig merőben alkalmatlanoknak látszottak arra, hogy valakit lóvá tegyenek. Géza ilyen körülmények között másfél hónap leforgása alatt a saját vallásáról is megfeledkezett, az pedig álmában se jutott eszébe, hogy Emmike vallása után érdeklődjék.

De eszébe jutott Beretvásnénak, akit fia gyanús hallgatása a következő baljóslatú táviratra inspirált:

Kedden este érkezem. Hallom, hogy valami ostobaságot akarsz elkövetni. — Anyád.

Géza először vakon és siketen bámult a táviratba, azután elrohant hazulról, rátámadt a Baross utca 47 házfelügyelőjére, kikérdezte őt minden lakó vallása felől s mikor a szegény ember testben és lélekben elkészült már rá, hogy őt magát is máglyára viszik — otthagyta a faképnél s vágtatott ki a Keleti pályaudvarra.

— *Katolikus?* — szakította fel az egyik másodosztályú kocsi ajtaját Beretvásné.

— Nem . . . — rázta a fejét hidegelelős arccal Géza.

— Uram Jézus, hát milyen vallású?

— Lutheránus! — nyögte ki Géza, akkorát nyomva az *l*-en meg az *s*-en, hogy ami közbe szorult, annak semmi hasznát nem lehetett venni.

— Szerencsétlen! — kapott a zsebkendőjéhez Beretvásné — Hát hova tetted az eszedet?

Géza csak a tenyerét nézegette erre a filozófusoknak szánt kérdésre.

— Ő nem tudja, hogy hova tette.

— És legalább nemes leány?

— Úgy hiszem — nyöszörgött Géza, de ádámcsutkáján megfeszült a bőr s az alatta levő csont egész hosszában azt rezegte, hogy nem hisz ő már ezután semmit.

— Hogyan? Hát az se biztos?

— *Ik*-re végződik a neve. Ha jól emlékszem, az *-ik* végzet a nemesség jele a . . . a kisoroszoknál . . .

— *A kisoroszoknál!* Nahát ez gyönyörű. Így engedje az ember a gyerekét Pestre! Óh, te tökkelütött szamár! És hogy hívják tulajdonképpen?

— Szpravik Emmike.

— Szpravik Emmike! Te, Géza, én csak annyit mondok, hogy vagy áttér a katolikus hitre, vagy ne kerüljön a szemem elé, mert én látni se akarom.

Ugyanakkor lihegve közeledett egy másik vonat is Pest felé, csakhogy ez már Szarvas irányából jött s Szpravik bácsi ült rajta. Szarvas népszerű telekkönyvvezetője, kaszinói elnök és presbiter egy személyben.

— Hol van Emmi? — csapott a Baross utcai ház második emeletén a nővérére.

— A hálószobában — hebegte Janka néni és néma bűntudattal hátrált el Szpravik bácsi közeléből.

Szpravik bácsi két vállal hatolt be a fehérfüggönyös hálószobába.

— Emmi! Hát igaz?

— Igaz — pityergett Emmike.

— Katolikus?

— Katolikus.

— Hallatlan. Mindjárt gondoltam, hogy igaz lesz. A mi családunknak nincs semmi szerencséje. Kutyakutyánszki! Át kell téríteni. Ha szeret, áttér!

— Istenem! — törülgette könnyeit

Emmike — Hiszen a katolikusok is emberek.

— Persze, hogy emberek. Csak az a baj, hogy *ők* nem akarnak bennünket embereknek elismerni. Nem! Ebbe nem egyezhetem bele! Mit szólnának a presbiterek Szarvason? No, ne pityeregj! Hiszen én utóvégre talán még bele tudnék törődni a dologba, de a presbiterek, fiam, a presbiterek. Eh, térítsd őt át a mi hitünkre, az lesz a legokosabb. Akkor én fogom rátok adni a legelső áldást!

A vonatok visszamentek Bürgözdre, Szarvasra, Beretvás Géza is visszament a Baross utcába s az események is mentek a maguk útján tovább, mintha mi se történt volna.

Azaz, hogy egy s más dolog mégis elárulta, hogy történnie kellett valaminek.

Géza társalgásában egyre jelentősebb teret hódított az egyháztörténelem. Sokat beszélt arról, hogy az emberek életében mekkora áldás a hit, s hogy Jézus Krisztus milyen isteni tökéletességgel alkotta meg az egyetlen igaz vallást.

— Pompás — gondolta Emmike —, hiszen ez önként nyújtja a nyakát a tagló alá.

Alig várta, hogy Lutherre kerüljön a sor.

— Nos — mondotta Géza —, ez a szent egység egészen 1517-ig tartott. Akkor megjelent Luther, aki akármilyen okos ember is volt, de azt nem gondolta meg eléggé, hogy amit alkot, vajon ér-e annyit, mint amit elront.

— Jaj! — ugrott Géza nyakába könnytől, mosolygástól és szerelemtől ragyogó arccal Emmike. — Nekem meg azt kötötték a lelkemre, hogy *téged térítselek meg*.

A térítőmunkának befellegzett. Géza megírta Bürgözdre, hogy Erzsike megmarad lutheránusnak, Erzsike pedig Szarvasra, hogy Géza nemcsakhogy nem hajlik a protestáns tanok felé, hanem még őt akarja a katolikus hitre téríteni.

— Akkor kérj reverzálist! — írták Bürgözdről.

— Valahogy ne ígérj reverzálist! — írták Szarvasról.

— Az kellene csak — morogta Géza a saját levele fölött —, hogy én már az esküvő előtt *gyerekekről* beszéljek.

— Az kellene csak — kontrázott a Baross utcában Emmike —, hogy nekem két hónappal a lakodalmam előtt ilyen ajánlatokat tegyenek.

A dolog törvényszerűségén sehogy se lehetett változtatni. Az esküvő napról-napra közeledett, Géza és Emmike napról-napra szerelmesebbek voltak egymásba, hanem a két ellentétes geográfiai pólus: Bürgözd és Szarvas, csak nem akart megindulni egymás felé.

— Nem egyezem bele! — írta Bürgözd.

— A vesztedbe mégy! — írta Szarvas.

A két szerelmes azonban nem ijedt meg a saját vesztétől és nem ragaszkodott mások beleegyezéséhez: régi tétel ez már a szerelem logikájában.

Mit volt mit tenniük az öregeknek: lassan, kínosan beletörődtek a változhatatlanba, de a fegyvert azért nem tették le.

Beretvásné az esküvő után félrehúzta a fiát az egyik sarokba s a fülébe súgta:

— Fiam, egy *képet* küldtem ma a lakásotokra. Szeretném, ha az ágyatok fölé függesztenétek. A kép Szent Ferencet ábrázolja. Erről eszetekbe fog jutni, hogy a szentéletű emberek mind *katolikusok*.

Szpravik bácsi is addig fészkelődött a széken, míg kénytelen volt elárulni Emmikének, hogy valami nyomja a lelkét:

— Egy *kép* vár benneteket a Ráday utcában. Úgy gondolom, jó helyen lesz az ágyatok fölött. A kép a reformáció korának legnagyobb tudósát: Melanchton Fülöpöt ábrázolja. Megérthetitek belőle, hogy az okos emberek mind *protestánsok*.

— Majd! — gondolta magában Géza. — Hogy mindjárt az első nap hajbakapjunk.

— Én nem függesztem fel! — gondolta Emmike. — Én semmit se függesztek fel!

De, ami egyszer felfüggesztésre van teremtve és mégse függesztik fel, annak nehezebb megfelelő helyet találni, mint a befulladt gránátnak.

Géza és Emmike úgy kerülgették egymást az első órákban a Ráday utcai lakás parkettjén, hogy mind a kettő csak a hátát mutatta a másiknak.

— Mit dugdosol te ott? — kérdezte a vállán keresztül Emmike.

— Itt van . . . valami . . . régi . . . izé — makogta Géza és négykézláb mászott bele a saját ruhásszekrényébe.

Majd szuszogva került elő s akkor ő nézett gyanakodva Emmikére.

— Hát te mit motoztál azon a kétágú létrán?

— Nekem is volt itt . . . egy . . . micsodám — tűnődött szórakozottan Emmike és hamarosan az ebédlőlámpára terelte a beszédet.

Elmúltak az első hetek s már úgy látszott, hogy a természet is hozzájuk szegődik — örökre homályban tartva az eldugott színnyomatok sorsát, de akkor egyszerre lecsapott a Ráday utcára a szokásos távirat Bürgözd bélyegzőjével.

Kedden este érkezem. — Mama.

— Jön a mama! — ordította Géza és belsejében legalább két akkorát kiáltott a lelkiismerete: *Hol van Szent Ferenc?*

Nem lehetett tovább hallgatni Emmike előtt. Géza hol bűnbánattal, hol töredelemmel, hol meg szilaj követelődzéssel hangjában előadta, hogy neki okvetlenül ki kell a falra függesztenie Szent Ferencet.

Alig utazott azonban vissza a fiatalok boldogságától kifiatalodott mama Bürgözdre, jött ám a levél Szarvasról, hogy most már Szpravik bácsi is meg akarja látogatni új otthonában az ifjú házaspárt.

— Jön apa? — kapta elő a kettős létrát Emmike. — *Hamar Melanchtont!*

Géza teljes erővel segédkezett Melanchton kifüggesztésében s fáradozásának nem is maradt el a jutalma, mert Szpravik bácsi rögtön az első este kijelentette, hogy egyik takarék-pénztári könyvét gyermekei szabad rendelkezésére bocsátja.

Hát most már meg lett volna a recept az öregek felmelegítésére.

Hanem akkor az a kellemetlen dolog történt, hogy Bürgözd és Szarvas egyszerre jelentette be látogatását.

— Most mit csináljunk? — nézett egymásra a két megszeppent bűnös.

— Nem akasztjuk a falra egyiket sem! — dohogott Géza.

— Inkább akasszuk ki mind a kettőt! — replikázott Emmike.

— Hova gondolsz? Szent Ferencet és Melanchtont *egy falra?*

— Miért ne? — ütötte a vasat Emmike. — Hát vétettek ezek valaha egymásnak?

Történt — megtörtént: Szent Ferenc és Melanchton egy falra kerültek, de Géza és Emmike legjobban szerették volna az egész vendéglátást

(*Folyt. az 5. oldalon*)

ERŐS VÁR
AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUSOK LAPJA
A "Lutheran Church in America" Magyar Konferenciájának lapja.
Szerkesztő és kiadó:
Juhász Imre
Munkatársak:
a magyar evangélikus lelkészek.

"ERŐS VÁR"
("MIGHTY FORTRESS")
P. O. Box 02148, Cleveland, Ohio 44102
Published by the
Hungarian Conference
of the Lutheran Church in America.
Issued bi-monthly: February, April,
June, August, October and December.
No. 5. (192) Vol. 43.
OCTOBER 1977
Subscription: $3.00 a year.
Second-class postage paid
at Cleveland, Ohio.

FONTOS!

Minden szerkesztőségi anyag, kézirat, gyülekezeti hír, úgyszintén a lappal kapcsolatos minden levelezés, előfizetés és adomány erre a címre küldendő:
"ERŐS VÁR"
P. O. BOX 02148
CLEVELAND, OHIO 44102

Az "ERŐS VÁR" előfizetési díja egy évre csak 3 dollár. Szíveskedjenek a lejárt előfizetéseket késedelem nélkül beküldeni a fenti címre.

Be nem jelentett címváltozás esetén a posta a kézbesíthetetlen újságot megsemmisíti, a kiadóhivatalnak pedig külön portót kell fizetnie. Erre a költségre különösen nem-előfizetők, késedelmező előfizetők, vagy többéves hátralékban lévők esetében nehéz fedezetet találni.

Ezért kérjük olvasóinkat, hogy minden esetben pontosan adják meg címüket a "Zip Code" szám feltüntetésével együtt! Az újságot "Zip Code" szám nélkül nem kézbesíti a posta. Címközlésnél tüntessék fel az utca megjelölését is; pl. St., Rd., Ave. Ugyanis egyes postai zónákban azonos nevű utcákat csak így lehet megkülönböztetni.

Printed by
Classic Printing Corporation
9527 Madison Ave., Cleveland, Ohio 44102

Az AMEK erdélyi határozata

A román kommunista uralom által elnyomott erdélyi kisebbségek ügyében az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia közgyűlése egyhangúlag elfogadott határozatot hozott:

"Az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia támogat minden olyan törekvést, mely a két trianoni békében igazságtalanul elszakított Erdély magyar és német lakossága számára az emberi jogok biztosítását célozza."

Nagy sikere van a "Ne Félj!"-nek

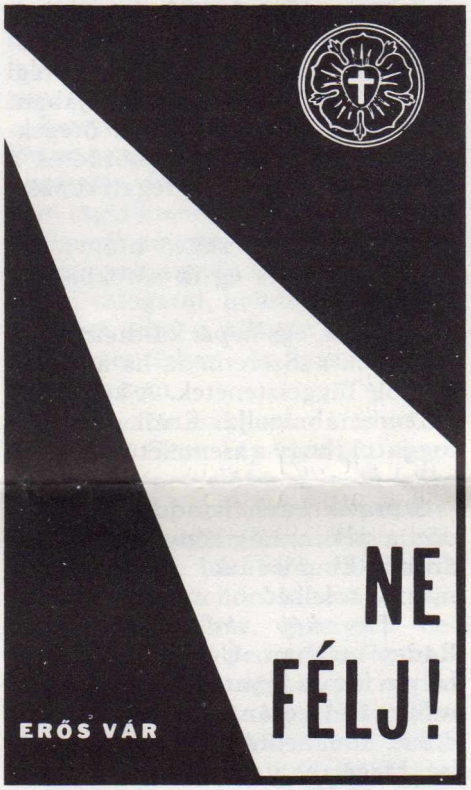

A NE FÉLJ! c. áhitatoskönyvet *D. Túróczy Zoltán* püspök, az áldott emlékű evangélizátor igehirdetései nyomán összeállította *Egyed Aladár*, átdolgozta és sajtó alá rendezte *Juhász Imre.*

A 136 oldalas szép kiállítású könyv, melyről valaki azt mondotta, hogy az *"a mai magyar vallásos irodalom gyöngyszeme"*, 58 áhítatot tartalmaz, továbbá 4 evangélizáló előadást és egy méltatást Túróczy püspökről, mint a megfeszített Krisztusról szóló evangélium hirdetőjéről.

A könyvben mindegyik kétoldalas áhítatnál megjelölve a Bibliából olvasandó ige, melynek kulcs-verse, vagy párhuzamosa kerül közlésre, továbbá rövid imádság és megfelelő énekvers egészíti ki, hogy a napi elcsendesedésnek áldott eszközévé legyen.

Nem olyan könyv ez, amelyet egy lélegzetre kell és szabad elolvasni, hanem állandóan forgatni kell, újra meg újra elővenni és visszatérni a már olvasott részekhez is, hogy minden sorának gazdag mondanivalója új oldaláról tárulhasson fel számunkra.

* * *

A könyv ára $4.50. SZERETTEINKNEK AZ EMBERI ÉLET MINDEN ALKALMÁRA A LEGSZEBB AJÁNDÉK. Ha kedves Olvasónk vágyakozik a jó lelki táplálék után, még ma küldje be az alábbi megrendelő szelvényt!

ERŐS VÁR
P. O. Box 02148
CLEVELAND, OH 44102

Kivágandó és beküldendő:

A NE FÉLJ! c. áhítatos könyvet megrendelem. **Mellékelem a könyv árát: $ 4.50,** melyben a postaköltség is benne van. A csekkre irandó: ERŐS VÁR.

Név: .....

Utca: .....

Város: ..... állam: ..... Zip Code: .....

BETHEL ÉS BODELSCHWINGH

Az egyháztörténelemből ismert — egymástól elválaszthatatlan két név. A Bodelschwingh család három nemzedéke, evangélikus lelkészek álltak az intézmény élén. Bethel, a "betegek városa", többezer ápoltnak nyújt szeretetteljes gondozást, főleg epileptikusoknak, testi és értelmi fogyatékosoknak, stb. Hatalmas kutató laboratórium, kórházak, iskolák egészítik ki ezt a világszerte ismert németországi evangélikus intézményt. Az alapító "Vater Bodelschwingh" után fia vette át a munkát, akit Bethel népe családiasan "Pastor Fritz"-nek nevezett. Utána az unokaöccs, a harmadik Friedrich v. Bodelschwingh került Bethel élére. Ez utóbbi most június 5-én hunyt el. "Fritz lelkész úr" születésének 100. évfordulójára (aug. 14.) a német posta emlékbélyeget adott ki. A német evangélikusság visszaemlékszik arra, hogy 1939-ben a harmadik birodalom Hitler titkos rendelete alapján kiirtásra ítélte a kórházak és ápolóintézetek gyógyíthatatlannak minősített betegeit. Bodelschwingh akkor saját élete veszélyeztetésével küzdött a hatalmas párt-apparátus ellen betegei életéért és győzött: Bethel betegei csodával határos módon megmenekültek.

MEGSZÜLETIK A ROKONSÁG

(Folyt. a 3. oldalról)

rájuk bízni, mikor az előszobában felhangzott a csengő.

Mi lesz most?

— Huh! — kapott levegő után Beretvásné s gyökeret vert a lába a hálószoba szélesre tárt szárnyasajtajában.

— Üm — harapott a szájába Szpravik bácsi s összeszorított állkapoccsal várta, hogy a két kép egymásnak rohanjon s rombolja halomra az egész hálószobát.

De azok ketten a falon nem mozdultak. Csendesen, bölcsen, emelkedetten lebegtek egymás mellett, mintha ugyanegy édesanya szülte volna őket s mikor az alattuk háborgó Beretvásokra és Szpravikokra esett a pillantásuk, valami szelíd, szerető szánalom jelent meg a szájuk szélén.

Észrevették-e ezt a rejtelmes mosolyt a Szpravikok és Beretvások: valóban nehéz volna eldönteni.

De bizonyos, hogy a két kép a helyén maradt s a Ráday utcában azóta teljes a felekezeti béke.

EGY ADY-VERS MARGÓJÁRA
A KÖLTŐ SZÜLETÉSE 100. ÉVFORDULÓJÁN

"Istenhez hanyatló árnyék"

ADY ISTENES VERSEIT nem lehet kiszakítani költészetének és életének az egészéből. Százféle szál köti össze ezeket a verseket egész gondolkodásával, küldetéstudatával, napi problémáival, nagy érzelmeivel, sorsával, lelke legtitkosabb mélyének ember-nem-látta vívódásaival. Tehát az Élettel, amelynek teljességére olthatatlan szomjúsággal vágyott. Az élet pedig felnőtt korában eléje hozta a Nagy Ismeretlent: attól kezdve Vele birkózott. Hol kötődött az Istennel, hol bűntudattal roppant össze előtte, máskor tagadta, majd gyermeki hittel belefogózott. Aztán újra elveszítette, s megint csak kereste. Közben mintha két évig elfeledte volna, de a búvópatak ismét feltört.

Ennek a soha nem nyugvó, másmás Isten-arcot felvillantó, költészetében tükröződő belső történésnek volt többek között két állandó vonása. Nem a magam szavaival mondom, mert hitelesebbnek érzem, ha ezeket a megállapításokat a hit terén elfogulatlan Ady-értelmezőktől halljuk. Legyen az egyikük Király István. Ő mutatott rá néhány éve, hogy Ady "istenélményében bent rejlő, hangsúlyozottan szubjektív jelleget visszatükrözte már egymagában a versformálás is". Az istenes versekben ugyanis a személyragozás tipikus esete az egyes szám. "Két hőse volt itt csupán a verseknek: az én és a te, az elszigetelt, önmagába zárt magányos ember s a benne élő Isten."

Ne menjünk bele az idézet elemzésébe, vitatásába, mert most bennünket belőle az érdekel, hogy Ady számára az Isten valóban a legszemélyesebb kérdés volt. Egész valóját foglalkoztatta a Titkok Titka, az Isten. Az istenes versei nem költészeti motívumot, témát tárnak elénk, hanem egy ízig-vérig modern ember vérre menő küzdelmét az élő Istennel, s az Istenhez való viszonya sokféle, változó helyzetének mindenkori őszinte feltárását, kenetes szavak nélkül, valóságos érzéseinek megfelelően.

Mert — és most a két évtizede elhunyt Révai Józsefet idézem — "az istenkereső Ady . . . az Istent is csak az istenkeresés keretein belül tagadja". Verseit olvasva kétségtelenül érezzük — éppen akkor is, amikor gúnyolja, vagy fölényesen parolázik Istennel, no lássuk te híres mit tudszmodorban beszél vele —, hogy Isten a költő számára nem fogalom, eszme, dolgok gyűjtőneve, hanem hitt vagy tagadott, keresett, elvetett vagy megragadott Valóság.

Ezekkel a megállapításokkal távolról sem akarjuk keresztyénesíteni Adyt. Ő nem jutott el a megváltó Krisztusban való hitre. De Isten felé tapogatózásában nemegyszer átélte a Vele való fenséges belső találkozást. Ezért a legnagyobb istenes költő Ady Endre a magyar irodalomban. Párját hirtelen a világirodalomban sem találom. S hogy ráérzett Istensejtelmeiben meg Jézus példáját az Isten igazi akaratára is, az emberszeretetre, azt mutatja a sokak szemében különös, az ő számára magától adódó jelenség: az istenes versekkel egyidőben, sőt nemegyszer témában is kapcsolódóan, dübörögnek elő belőle a szociális érzés versei.

MOST PEDIG OLVASSUNK EL együtt egy Ady-verset a sok közül, amely tükrözi az Istennel való vívódó kapcsolatát. Itt van előttem a Károli-Bibliának az a múlt századi szövege, amelyet ő állandóan olvasott. Abból vette ez idő tájt — 1911-ben vagyunk — több versének a mottóját, mely mindegyik esetben inspirálta a költőt, belehatolt a versbe. A szóbanforgó vers (lásd jelen számunkban!) a Nyugat augusztus 16-i számában jelent meg. Ady az előző hónapokban főként Érdmindszenten szüleinél, és Párizsban időzött. Melyik éjszakán vagy versírás előtt bukkant rá a 109. zsoltár 23. versére, ki tudja?! "Mint az árnyék, mikor elhanyatlik, el kell mennem és ide s tova hányattatom, mint a sáska."

A zsoltárszövegben az árnyék az élet mulandóságának a hasonlata, a sáska képe ellenségeitől űzött ember hányódásának a jelzése. Ady a versben a bibliai igét pontosan vetíti magára, amikor "üldöztetéseit" említi, és a XVI. századi prédikátorok nyelvén mondja: "Megűzeték". Meg betegségére, halálfélelmére céloz:

"Mert kockán van az életem. (Mint árnyék, mikor elhanyatlik.) S hányattatom, miként a sáska . . ."

A címmel és a vers egész mondanivalójával azonban a zsoltárszöveg "árnyék" hasonlata mélyebb értelmet kap: a költő Istenhez való viszonyának kifejezésére szolgál. Úgy érzi, az előző években élete bajai Isten keresésére indították, de most feléje törekvő akarása elernyed, noha vágyik őutána. Nem tud szólani Istenhez, mintha átok szorítaná a torkát. Már panaszaiból is kimarad az Isten neve. Szeretne hinni: "akarom, hogy hited akarjam", "nem nyugszom addig, míg hitedet meg nem nyerem". Meghajlik Isten előtt, nevét szebbnek mondja minden névnél. Nála tudja az erőt, mely segíthet rajta. Megbánóan vallja, hogy "régen", ifjúkorában, nem látta, amit most: "Nem szabad hinni senki másba."

De ez így nem lenne igazában őszinte adys vallomás, mert rá a kétely imája is jellemző. Ezért a fentiekkel együtt, azok teljes érvényessége mellett, belekúszik a versbe, a lelkiállapotába a nagy kérdőjel: "szent Képzelés, örök balzsam", tehát illúzió, mely vigasztalásunkra szolgál. S az egész vers, mely tulajdonképpen — gyönyörű képpel: ahogyan az árnyék lehanyatlik — önmagának az Istenhez való odahullását vágyódja, a vergődő hit legnagyobb, feloldhatatlan ellentmondásába sűrűsödik: "Ki létlenül is leglevőbb" vagy!

Ezen a csúcson, mely egyszerre tagadás és hitvallás, megrendülve jövünk rá: nem ez az egyetlen lehetséges perem, ahová az Isten-kereső ember Krisztus nélkül eljuthat? S nem ismerünk-e rá itt arra a válaszra, amelyet Jézusnak adott a Márk-evangéliumbeli férfi: "Hiszek! Segíts hitetlenségemen!"?

V. I. (Ev. Élet)

ÉVENTE HATSZOR JELENIK MEG az

ERŐS VÁR

AMERIKAI MAGYAR EVANGELIKUSOK LAPJA

FEBRUÁR — ÁPRILIS
JÚNIUS — AUGUSZTUS
OKTÓBER — DECEMBER

Levél a Szerkesztőhöz . . .

Az "Erős Vár" 43. évf., 3. számában olvastam egy cikket Papp János László hetvenötödik születésnap és ötvenéves lelkészi jubileumáról. Egy amerikai magyar lelkész nagyon megérdemli, ha 50 éves fáradságos és nehéz munkáját elismerésre méltatják. Szeretnék e cikkhez hozzá szólni, mert pár adat téves.

Mikor Papp János László lelkész Windsorba jött, nem kellett gyülekezetet szerveznie, mert az ev. magyar gyülekezet már meg volt! Amikor én 1926 májusában Detroitba jöttem, már akkor a windsori magyar ev. gyülekezet beszolgáló lelkésze a "detroiti Magyar Ev. Egyház" lelkésze Nt. Becker Jakab volt. Minden második vasárnap tartott istentiszteletet a magyar evangélikusok számára egy windsori angol ev. templomban.

Papp János Lászlónak az ott működése alatt mindig szeretettel és önzetlenül segített. Az ő eltávozása után megint Becker Jakab végezte az egyházi munkát, egészen nt. Markovits Pál megválasztásáig. Az ő lelkészi működése alatt is a két testvér egyház (windsori és detroiti) mindig felkarolta és segítette egymást!

Nt. Markovits lemondása után ismét Becker ev. lelkész szolgálta ki a windsori magyar ev. gyülekezetet egészen haláláig (Augusztus, 1953).

Úgy éreztem, hogy tartozom ezzel a felvilágosítással mindazoknak, akik az "Erős Vár"-t olvassák és Becker Jakab ev. lelkész fáradságot nem ismerő önzetlen munkásságának is.

Maradtam tisztelettel,

özv. Becker Jakabné.

U.i.: Mellékelve küldök 2 darab fényképet. Egyik a templom kapavágásáról (1929). A másik egy magyar keresztelés Windsorban (1950).

Zsoltárok könyve 109.

ISTENHEZ HANYATLÓ ÁRNYÉK

Akaratomból is kihullasz,
Én akart, vágyott Istenem,
Már magamat sem ismerem
S Hozzád beszélni rontás fullaszt.

Üldöztetésimben kellettél
S kerestelek bús-szilajon
S már-már jajomból kihagyom
Neved, mely szebb minden neveknél.

Szent Képzelés, örök hit-balzsam,
Ki létlenül is leglevőbb
Meghajlok szent Színed előtt
S akarom, hogy hited akarjam.

Megűzeték s nem nyugszom addig,
Míg hitedet meg nem nyerem,
Mert kockán van az életem,
Mint árnyék, mikor elhanyatlik.

S hányattatom, miként a sáska,
Mert csak Tenéked van erőd
S mert nem láttam régen előbb:
Nem szabad hinni senki másba.

ADY ENDRE

KÜLDJÖN KARÁCSONYI ÜDVÖZLETET SZERETTEINEK AZ ERŐS VÁRBAN!

Lapunk lehetővé teszi, hogy szerte Amerikában és a világon szétszórtan élő családtagjait, ismerőseit és barátait a szeretet ünnepén köszöntse.

Minta: "Megváltónk születése ünnepén az Ő nevében köszöntjük szeretteinket. Tóth Pál és családja, Centerville, Ohio."

A köszöntés szövegét és 5.00 dollárt dec. 5-ig kell lapunkhoz eljuttatni.

Cím:

ERŐS VÁR
P. O. BOX 02148
CLEVELAND* OHIO 44102.

CHICAGO

Söregi Rezső, gyülekezetünk hűséges tagja, július 14-én, 81 éves korában tért vissza az örökkévalóságba. A Magyar Konferencia 1968-as torontói közgyűlésén képviselte egyházunkat. Szeretett felesége, Márta, Toledóban élő Iván fia családjával, és magyar gyülekezetünk minden tagja gyászolja.

AZ EGYHÁZ HÍREI

EVANGÉLIKUS VILÁGSZÖVETSÉG

* A belgrádi európai biztonsági konferenciára az EVSz memorandumot tett közzé, melyben részletesen taglalják a vasfüggönymögötti egyházak helyzetét. A felírat megállapítja egyfelől az egyházi munkát korlátozó körülményeket, de másfelől hangoztatja a nyugati országokban működő ún. "keleti misszióknak a káros hatású tevékenységét.

EGYHÁZAK VILÁGTANÁCSA

* A központi bizottság legutóbbi üléséről felhívással fordultak minden keresztyén hívőhöz, hogy ki-ki saját helyzetében vizsgálja meg, vajon hitéről kellőleg bizonyságot tesz-e, segíti-e a szenvedőket, s nem viselkedik-e úgy, hogy ellentmond keresztyén mivoltának. Az EVT-ben már 293 a tagegyházak száma.

EGYESÜLT ÁLLAMOK

* Dr. J. Tietjen professzort, aki jelenleg a nemrégen alakult "Association of Evangelical Lutheran Churches" egyház szemináriumának az elnöke, törölték a "Lutheran Church Missouri Synod" egyház lelkészi jegyzékéről. Az ellene 1974-ben megindított eretnekségi vizsgálat vezetett a LCMS egyházból való kiválásokhoz, valamint új szeminárium és új egyháztest szervezéséhez.

* A "Christianity Today" c. folyóirat elítéli a Mindszentek körüli boszorkányos, manós, szellemjáró rémszokásokat rámutatva, hogy ezek a pogány keltákig vezethetők vissza és a halál ünneplésére szolgálnak. A lap szerint keresztyéneknek nem illik ezekben az Amerikaszerte népszerű "Halloween" megnyilatkozásokban résztvenni, mégpedig 5. Mózes 18:9-12 alapján.

* A "Lutheran Church in America" egyház belmissziói szolgálatát kiterjesztik a nyugati partvidéken letelepült, mintegy kétmilliónyi kelet-ázsiai bevándorolt közötti lelkigondozásra.

* Az "Egyezségi Irat" 400. évfordulóján tartott egyik nagygyűlésen megjegyezték, hogy bár az ev. gyülekezetek alakilag mind elfogadják az ev. hitvallási iratokat, azokat mégis ritkán forgatják. "A Konkordia-könyvről le kell verni a port ahhoz, hogy hűek maradjunk biblikus, evangélikus teológiánkhoz, valami meghatározhatatlan protestáns teológiában való elsekélyesedés veszélye ellenében" — mondotta az egyik előadó.

* Ínségenyhítési célokra az Ev. Világsegély nevű szervezet 1 millió dollárt fordít ún. fejlődő országokban.

* A "Lutheran Church in America", az "American Lutheran Church", "Evangelical Lutheran Church in Canada" és "Association of Evangelical Lutheran Churches" egyházak illetékes szervei jóváhagyták az új "országos" ev. énekeskönyv kiadását, beletörődvén abba, hogy a könyvkiadást kezdeményező "Lutheran Church Missouri Synod" egyház saját használatra valószínűleg külön jelentet meg énekeskönyvet. A közös énekeskönyv — "Lutheran Book of Worship" néven — 1978 őszére jelenik meg; ára előzetes megrendelésben $7.50, majd 1979-től $8.50. Az LCA egyházakban ezt a könyvet mint egyikét a jóváhagyott énekeskönyveknek engedélyezték használatra.

* További 15 ezer indo-kínai menekült bevándorlását engedélyezte a Fehérház.

MAGYARORSZÁG

*** Meghalt Jancsó Bertalan ny. ev. lelkész, Benkóczy Dániel nyíregyházi ev. lelkész, Weltler Rezső soproni lelkész, győr—soproni ev. esperes, és Szent-Iványi Ödön, a Déli Evangélikus Egyházkerület felügyelője.**

*** Domonyon a templomépítés 200., Kálmánházán dr. Szikszay Zoltán lelkészi szolgálatának 50., Mohácson a megalakulás 40., Albertirsán Babka Tivadar, Deme Károly, Fábry István, Gáncs Aladár, Muntág Andor, Roszik Mihály és Tóth-Szőllős Mihály felszentelésének 30. évfordulóját együttesen ünnepelte meg az ev. gyülekezet.**

*** A győr—soproni ev. egyházmegye új espereséül Bárány Gyula beledi lelkészt, a kelet-békési ev. egyházmegyében espereséként ismét Mekis Ádám békéscsabai lelkészt választották meg.**

*** Lelkészi oklevelet nyert Balicza Iván miskolci és Szabó Miklós balassagyarmati ev. segédlelkész, valamint képesítési bizonyítványt kapott Bálintné Varsányi Vilma malomsoki és Szabóné Piri Zsuzsanna galgagutai lelkészi munkatárs. Békéscsaba-Erzsébethelyen László né Házi Magdolnát bocsátották ki lelkészi munkatársi szolgálatba.**

*** Budapesten ún. Protestáns Könyvesbolt nyílt meg Ráday utca 1. sz. alatt.**

*** Nyugalombavonult Szamosközi István, a dunamelléki ref. egyházkerület püspöke.**

*** "Confessio" néven új református egyházi folyóirat indult meg.**

*** J. Bernardin r.k. érsek Cincinnatiból és J. Krol bíboros Philadelphiából látogatást tett a r.k. egyháznál. Az érsek szerint annak ellenére, hogy bizonyos feszültségek ugyan enyhülni látszanak, az egyházi munka változatlanul erősen kordába van szorítva főként hitoktatás, ifjúság-nevelés és rendi szervezkedés terén. Más ez a kép, mint amit dr. Billy Graham festett legutóbbi, a "Time" folyóiratban "Goulash and Gospel" címmel jelölt túrájáról.**

*** Az "Evangélikus Élet" c. hetilap 1977/40. számában rövid, inkább politikai hírben foglalta össze dr. Billy Graham amerikai baptista lelkész magyarországi látogatását.**

VATIKÁN

* A skandináv államokbeli r.k. egyházak főhatósága ezentúl nem a missziós, hanem a püspöki kongregáció. Ezzel a változtatással az egyházszervezeti rendet kívánják korszerűsíteni.

PÁPUA ÚJGINI

* Az eddigi kislétszámú, önálló "Siassi" Ev. Egyház egyházkerületi ranggal beolvadt a Pápua Újgini Evangélikus Egyházba. Ezzel aztán csak az 53 ezres létszámú "Wabag" Ev. Egyház különül még el a 410.000-es lélekszámú, új szervezetű egyháztól.

KANADA

* Az evangélikusoknak egy egyháztestben való egyesülése közelebb került a megvalósuláshoz azzal, hogy a létesítendő egyház alkotmánytervezetét elviekben jóváhagyták. Az egyesülést 1980-ra tűzték ki.

* A montreáli ev. lelkészegyesület tiltakozását jelentette be a francia nyelv elsőbbségét meghatározó Quebec-tartományi új törvény ellen.

AUSZTRÁLIA

* Meghalt dr. Max Lohe ny. országos elnök-lelkész, az evangélikusság kimagasló vezéregyénisége. Sokoldalú pasztorációs tevékenysége közül az ausztráliai evangélikusok egységének a megteremtése tűnik ki. Az 1966-ban két egyházból alakult új "Lutheran Church of Australia" egyháznak ő volt az első országos elnöke, mely tisztét 1972-ig látta el; azelőtt az egyik egyesülő egyházban volt 1940-től egyházkerületi, majd 1953-tól országos elnök. E hír közlője egykori elöljárójára emlékezik kegyelettel, az Ige bizonysága szerint: "Nem tudjátok-é, hogy nagy fejedelem esett el Izráelben?"

* Az evangélikus egyház 112.000-es hivatalos taglétszámával nem egészen 1%-át képezi az összlakosságnak, de ezt az arányt valamivel meghaladja, ha a lelkigondozói szolgálata alatt álló további 43 ezer lelket is számításba vesszük.

* Az ev.—r.k. egyházközi megbeszélések eredményéül mindkét részről hivatalosan elismerték a másik egyháznak a Szentkeresztséggel kapcsolatos gyakorlatát.

SZOVJETUNIÓ

* A tavaly hatósági jóváhagyással megalakult leningrádi ev. gyülekezetnek megengedték egy még 1933-ban lefoglalt ev. templom renoválását és liturgikus használatát. Ez a templom kb. 20 kilométernyire van Leningrádtól. A gyülekezetnek háromezret meghaladó finn-, német- és oroszajkú tagja van.

FINNORSZÁG

* Könnyű, hígított, vagy "alkoholmentes" borok Úrvacsorához való használatát engedélyezte az ev. püspöki konferencia azzal a meggondolással, hogy előreláthatóan gyermekek úrvacsorázását jóvá fogják hagyni a Finn (Ev.) Egyházban.

NAMÍBIA

* Anglikán, metodista és evangélikus egyházfők együttes kérvénnyel fordultak a hatóságokhoz, hogy C. O'Brien, 1972-ben deportált anglikán megyéspüspöknek engedélyezzék a szolgálati helyére való visszatérését.

* Az ev. egyházi tisztviselők hivatalos nyilatkozatban mondták ki semlegességüket: sem a függetlenségi pártnak, sem a kormányhatalomnak nem eszközei. A nyilatkozat szerint az egyháznak a közvetítés szerepét kell betöltenie.

SVÉDORSZÁG

* A göteborgi ev. püspököt tartják a postaszolgálat egyik legjobb támogatójának: az elmúlt öt évben több mint egy millió példányban küldött szét egyházmegyéjében pásztorleveleket.

Hírközlő: BERNHARDT BÉLA

SECOND CLASS PUBLICATION.
POSTMASTER: SEND FORM 3579 TO
ERŐS VÁR
BOX 02148, CLEVELAND, OH 44102.

Asbóth Gyula

detroiti lelkész

50. jubileuma

1927. szeptember 30-án, Szombathelyen avatta lelkésszé Kapi Béla dunántúli püspök. Nevét tanítványai tették ismeretessé, akiknek a szeretete és tisztelete itt Amerikában is számtalanszor megnyilvánult. A soproni hadapród iskola vallástanára volt, lelkipásztori elhivatásán túl jó pedagógus is. Ez csendül ki igehirdetéseiben, írásaiban és magatartásában. Az igazi nevelő következetességével tart ki keresztyén hitének elvei mellett a liberális engedékenység korában is.

Ötven esztendő szolgálatának szép emlékei közé tartoznak azok az idők, amikor az ifjúság lelkét formálhatta. De nehéz volt az a rész, amelyet a hontalanok, a sorstársak között végzett, mint lelkipásztor.

Köszöntjük Asbóth Gyulát a pedagógust, a tábori főesperest, a jelenleg is igehirdetői szolgálatban munkálkodó lelkipásztort. Tesszük ezt volt tanítványai, gyülekezete, a Magyar Konferencia és lelkésztársai nevében, akik szolgálata közelségéből érezték lelkületét, hallották hitvallását, figyelték megingathatatlan nemzethűségét és tiszta jellemét. Csatlakozunk a Michigani Egyházkerület püspökéhez, aki személyesen vitte el hozzá a szolgatársak kitüntetését. Istennek is megköszönjük őt, kérve a mennyei Édesatyát, hogy tartsa meg őt hitvesével, gyermekeivel, hogy sokáig ragyogjon példájával közöttünk.

* * *

(Részlet Brachna Gábor elnöki jelentéséből az AMEK 1977. évi közgyűlésén.)

LUTHER-RÓZSA JELVÉNY KAPHATÓ!

Magyarországon az evangélikusok ismertető jele volt a Luther-rózsa jelvény, melyet hittestvéreink büszkén viseltek. Olvasóink régi kívánságának tettünk eleget, amikor sikerült beszereznünk ebből az Amerikában nehezen kapható jelvényből. Mivel csak korlátolt mennyiség áll rendelkezésünkre, ajánlatos a rendelést hamarosan beküldeni. A szépkiállítású jelvények arany alapon, négyszínű zománcozással készültek. 2 féle kapható: az egyik feltűzhető, a másik gomblyukba helyezhető csavaros. Rendelésnél kérjük annak megjelölését, hogy TŰVEL vagy CSAVARRAL kívánják-e a jelvényt. A Luther-rózsákat elsőosztályú postával, darabonként 2.00 DOLLÁROS ÁRBAN szállítjuk. A csekkre, vagy postautalványra ezt kell írni: ERŐS VÁR. Cím: P. O. Box 02148, CLEVELAND, OH 44102.

Mindennapi kenyér

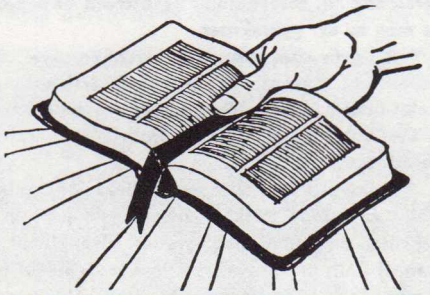

— Útmutató a Biblia olvasásához —

1977. NOVEMBER HÓ

1. 2Tim 2:1-5. — Ez 33:10-20.
2. Rm 14:13-21. — Ez 34:1-16.
3. 1Kor 9:13-18. — Ez 34:23-31.
4. Lk 22:31-38. — Ez 36:1-15.
5. 1Kor 7:29-31. — Ez 36:16-32.

PÜNK. U. 23. VAS. — NOV. 6.
Heti ige: Mt 24:13

6. 2Tim 4:6-8. — Lk 18:9-14.
7. Mt 24:1-14. — Ez 37:1-14.
8. Mt 24:15-28. — Ez 37:15-28.
9. Mt 24:29-35. — Ez 43:1-12.
10. Mt 24:36-42. — Ez 47:1-12.
11. Mt 24:43-51. — 1Ts 1:1-10.
12. Préd 3:1-11. — 1Ts 2:1-12.

PÜNK. U. 24. VAS. — NOV. 13.
Heti ige: 2Kor 5:10

13. 2Ts 1:1-5, 11-12. — Lk 19:1-10.
14. Dán 5:1-30. — 1Ts 2:13-16.
15. 1Móz 19:15-29. — 1Ts 2:17-3:5.
16. Lk 13:1-9. — 1Ts 3:6-13.
17. Ez 14:12-23. — 1Ts 4:1-12.
18. Jel 2:8-11. — 1Ts 4:13-18.
19. 1Pt 4:1-7. — 1Ts 5:1-11.

PÜNK. U. UT. VAS. — NOV. 20.
Heti ige: Lk 12:35

20. Kol 1:13-20. — Lk 23:35-43.
21. Ézs 65:17-19, 23-25. — 1Ts 5:12-28
22. Zsid 12:12-17. — 2Ts 1:1-12.
23. Mk 13:31-37. — 2Ts 2:1-12.
24. Jel 3:1-6. — 2Ts 2:13-17.
25. Zsid 10:32-39. — 2Ts 3:1-5.
26. Jel 21:9-14, 18-27. — 2Ts 3:6-18.

ÁDVENT 1. VAS. — NOV. 27.
Heti ige: Zak 9:9

27. Rm 13:11-14. — Mt 21:1-11.
28. 2Kor 1:18-22. — Zak 1:1-6.
29. Kol 1:9-14. — Zak 1:7-17.
30. 1Móz 49:8-10. — Zak 2:1-4.

1977. DECEMBER HÓ

1. Ézs 63:19-64:7. — Zak 2:5-9.
2. Jn 18:33-37. — Zak 2:10-17.
3. Jel 22:12-13, 17, 20-21. — Zak 3:1-10.

ÁDVENT 2. VAS. — DEC. 4.
Heti ige: Lk 21:28

4. Rm 15:4-13. — Mt 3:1-12.
5. Zsid 6:9-12. — Zak 4:1-14.
6. 2Pt 1:2-11. — Zak 5:1-11.
7. Jel 2:1-5, 7. — Zak 6:1-8.
8. Ag 2:1, 3-9. — Zak 6:9-15.
9. Lk 17:20-25. — Zak 7:1-14.
10. Jel 3:14-22. — Zak 8:1-17.

ÁDVENT 3. VAS. — DEC. 11.
Heti ige: Ézs 40:3, 10

11. Jk 5:7-10. — Mt 11:2-11.
12. Lk 1:5-25. — Zak 9:9-12.
13. Lk 1:57-70. — Zak 11:4-17.
14. Lk 3:10-20. — Zak 13:1-6.
15. Hós 14:6-10. — Zak 14:1-11.
16. 2Tim 4:5-8. — Mal 1:6-14.
17. Lk 7:29-35. — Mal 2:17-3:5.

ÁDVENT 4. VAS. — DEC. 18.
Heti ige: Fil 4:4-5

18. Rm 1:1-7. — Mt 1:18-25.
19. Ézs 45:1-8. — Mal 3:6-12.
20. 1Kor 2:6-10a. — Mal 3:13-18.
21. Mk 3:31-35. — Mal 3:19-24.
22. Rm 16:25-27. — Jn 1:1-5.
23. Ézs 52:15-53:5. — Jn 1:6-8.
24. Zsid 1:1-9. — Jn 1:9-14.

KARÁCSONY — DEC. 25.
Heti ige: Jn 1:14

25. Karácsony 1. Tit 3:4-7. — Lk 2:1-14.
26. Karácsony 2. Jn 1:1-14. — Lk 2:15-20.
27. 1Jn 1:1-4. — Jn 1:15-18.
28. Mt 2:13-18. — Jn 1:19-28.
29. Ézs 49:5-7, 13. — Jn 1:29-34.
30. 2Kor 5:1-8. — Jn 1:35-42.
31. Lk 12:35-40. — Jn 1:43-51.

(J)